

MALCOLM

*Junior Mthombeni
Fikry El Azzouzi
Cesar Janssens*

14>22.10.2016

VS
10

EDUCATIEF PAKKET

02	#hetgebeurtinbrussel
04	1. Malcolm X: korte inhoud
05	2. Nuttige theaterbegrippen
05	3. Geschiedkundig kader In het kort: Malcolm X Malcolms jonge jaren Malcolm en de Nation of Islam Kernbegrippen Malcolm X en Martin Luther King Belangrijke vrouwen in Malcolms strijd
09	4. Actualiteit: Malcolm X' nalatenschap en Black Lives Matter
10	5. Cast & crew
10	6. Het theaterbezoek
11	7. Nabespreking: vragen en opdrachten Over het stuk Over Malcolm X
13	8. Vakoverschrijdende eindtermen (VOET'en)
13	9. Evaluatie
13	10. Bronnen
14	11. Bijlagen

#hetgebeurtinBrussel

KVS, het Brussels stadstheater, start een nieuw verhaal. Met een nieuwe directie en een nieuwe artistieke ploeg, die verder bouwt op wat goed was en nieuwe wegen uitstippelt.

Onze ambitie? De veelkleurige, veelgelaagde en meertalige stad stem geven in de kunsten. Vanuit Brussel een positief en wervend verhaal de wereld in sturen. Met een intercultureel, intergenerationeel en genderdivers ensemble gaan wij de dialoog met stad en wereld aan. Een grote familie van makers, spelers, choreografen en podiumkunstenaars... Met vertrouwde én nieuwe KVS-gezichten. Een open ensemble dat organisch evolueert, mensen niet vasthoudt maar ze door de wereld laat zwerven om hen daarna terug thuis te verwelkomen, rijker en gretiger, met andere verhalen en verrassende gezichtspunten.

Wij doen er in KVS alles aan om onze voorstellingen meertalig aan te bieden of te boventitelen. Soms spelen de voorstellingen in het Nederlands, soms in het Frans of in het Engels, soms komen er helemaal geen woorden aan te pas. Taal mag nooit een drempel worden.

Dat is onze kracht, in het hart van het meertalige universum dat Brussel is. Op het snijvlak van stad en wereld. Welkom in Brussel. Welkom in KVS.

Michael De Cock
Artistiek leider KVS

Beste leerkracht, beste begeleider,

Dit educatief pakket heeft tot doel het theaterbezoek van jou met je klas of groep een extra boost te geven. Het tracht een leidraad te zijn in de voorbereiding en nabespreking van het stuk door het aanbieden van achtergrondinformatie, methodieken en nuttige links. Graag wijzen we erop dat het niet onze bedoeling is op voorhand alles uit de doeken te doen, we willen slechts tools aanreiken om het stuk beter te begrijpen, als een extra 'luik' bij de voorstelling. Je kan uiteraard zelf beslissen in welke mate je met deze lesmap aan de slag gaat en welke thema's voor jouw groep geschikt zijn. Het theaterstuk Malcolm X leent zich uitstekend voor een vakoverschrijdend project rond Nederlands, godsdienst, geschiedenis en Engels. Ook vestigen we graag de aandacht op de verschillende zijprojecten die rond het stuk georganiseerd zullen worden. Meer informatie vind je hierover op onze website. Malcolm X is de geschiedenisboeken ingegaan als een van de belangrijkste voormannen van de vrijheidsstrijd van de zwarte bevolking in de Verenigde Staten. Door zijn overtuiging dat de Afro-Amerikaanse gemeenschap, indien nodig, de wapens mocht opnemen om op te komen voor haar rechten (dat werd vooral met de iconische zin 'by any means necessary' kracht bijgezet), werd hij eveneens een controversieel figuur in de geschiedenis. En dat hoewel hij nooit rechtstreeks tot geweld heeft aangezet noch zelf de wapens heeft opgenomen. De mix van religie, geweld en politiek is ook vandaag de dag een complex gespreksonderwerp, en hier zijn we ons ook terdege van bewust. We hopen dat dit theaterstuk de kans biedt dit onderwerp een prominente plaats te geven in jouw klas of groep en wensen u alvast veel plezier met de boeiende gesprekken.

Team Publiekswerking,
Delphine Somers & Laura Delauré

Malcolm X: korte inhoud

Malcolm X, de Amerikaanse burgerrechtenactivist die in de jaren '50 en '60 furore maakte, is tot op vandaag bron van controversie en inspiratie. Met straffe statements en een onmiskenbaar charisma eiste hij gelijke rechten en kwam hij op voor zijn islamitische overtuiging. Hij had voor- en tegenstanders, vrienden en vijanden. Zijn bewogen leven en scherpe speeches spreken nog steeds tot de verbeelding en thema's als identiteit, empowerment en religie zijn hier en nu springlevend.

Met de muziektheatervoorstelling MALCOLM X palmen meer dan 20 artiesten van verschillende generaties en diverse komaf de grote zaal van de schouwburg in. In woord en muziek vertellen ze de strijd van Malcolm X naar de stad van vandaag. Europese grootsteden zijn tegenwoordig veelkleurig, multireligieus en superdivers. Maar de strijd tegen ongelijkheid en racisme is nog niet gestreden. Op broeierige beats en jazzy soundscapes brengen de performers de geest van Malcolm X tot leven met slam poetry, rap en dans. Spoken word-artiesten houden tegelijk zijn erfenis en de hedendaagse samenleving tegen het licht. MALCOLM X wordt een multidisciplinair en meertalig (NL-ENG-FR-AR) spektakel, dat de energie en de spanning van de hedendaagse stad ademt. Deze voorstelling is de tweede productie van de Brusselse KVS onder leiding van Michael De Cock en getuigt van een nieuwe wind in de Koninklijke Vlaamse Schouwburg. Als Brussels stadstheater haalt de KVS makers in huis die met beide voeten in de stedelijke realiteit staan en met hun eigenzinnige kunst nieuwe publieken aanspreken. Regisseur-­performer Junior Mthombeni en auteur Fikry El Azzouzi worden lid van het open ensemble van KVS en zullen er de komende jaren elk seizoen een voorstelling maken.

Junior Mthombeni, die zich voor zijn eerdere voorstelling Rumble in da Jungle al liet inspireren door een icoon uit de zwart-Amerikaanse geschiedenis (Muhammad Ali), staat in voor de regie. Fikry El Azzouzi zorgt voor de teksten waarmee performers uit Brussel, Antwerpen, Amsterdam en Londen aan de slag gaan. De muzikale leiding is in handen van César Janssens, een merkwaardig veelzijdig componist die samen met andere topmuzikanten als Frank Vaganée (Brussels Jazz Orchestra) en Pieter Van Bogaert op zoek gaat naar kruisbestuivingen tussen jazz – waar Malcolm X grote fan van was – en hedendaagse vormen van hiphop en electronica.

✓ Bekijk samen met je leerlingen de [affiche](#) van Malcolm X. Wat zie je? Welke emoties brengt de affiche over volgens jou? In bijlage 1 vind je een affiche om te downloaden.

✓ Neem een kijkje op de [website](#) van de KVS. Ga met je cursor over de verschillende gezichten waardoor er telkens een quote en een geluidsfragment tevoorschijn komen. Bied je leerlingen een eerste kennismaking met Malcolm X via deze quotes en laat ze raden naar wat zijn rol in de geschiedenis was. In bijlage 2 vind je de link naar de KVS-website.

2. Nuttige theaterbegrippen

Elk vak heeft z'n termen. Bij theater is dat niet minder zo! Om de uitstap vlot te laten verlopen, is het handig dat je groep deze begrippen begrijpt en ze zelf ook kan gebruiken tijdens de nabespreking:

- Rekwisiet
- Monoloog/dialogoog
- Decor
- Scène
- Enscenering
- Personage
- Regisseur
- Interactie
- Mimiek

3. Geschiedkundig kader

Het theaterstuk legt vooral de nadruk op de invloed van een figuur als Malcolm X op Brussel, op hoe zijn nalatenschap een inspiratiebron is voor anderen. Om die nalatenschap ten volle te kunnen begrijpen, is het belangrijk zijn plaats in de geschiedenis te kennen.

IN HET KORT

Wie is Malcolm X?

- Geboren als Malcolm Little op 19 mei 1925
- Tijdens zijn tijd in de gevangenis in contact gekomen met de islam
- Een van de meest strijdvaardige zwarte nationalistische leiders die de VS gekend heeft, en voorvechter van het panafrikanisme
- Een van de leiders van de Nation of Islam tot hij zijn eigen bewegingen, Muslim Mosque, Inc. en Organization of Afro-American Unity, oprichtte.
- Begin 1965 werd hij tijdens een toespraak vermoord door leden van de Nation of Islam.
- Zijn achternaam X refereert naar het slavernijverleden van de Afro-Amerikaanse gemeenschap, waarbij velen de familienaam van hun eigenaren kregen. De X staat voor het verlies van identiteit.

MALCOLMS JONGE JAREN

Malcolm X werd geboren als Malcolm Little op 19 mei 1925 in Omaha, Nebraska. Zijn ouders, Louise Helen Little en Earl Little, kregen in totaal 7 kinderen. Malcolms vader was een predikant van het baptisme en zowel hij als zijn echtgenote waren fervente aanhangers van Marcus Garvey, een vrijheidsstrijder die ijverde voor de rechten van de zwarte bevolking. Daarbij was Earl de plaatselijke leider van Garvey's Universal Negro Improvement Association (UNIA) en Louise reporter voor de Negro World, UNIA's krant. Van jongs af aan leerde Louise Malcolm en zijn broers fier te zijn op hun huidskleur.

In 1926 verhuisden de Littles naar Milwaukee, Wisconsin wegens bedreigingen van de Ku Klux Klan, en niet lang daarna naar Lansing, Michigan. Telkens opnieuw kreeg de familie te maken met bedreigingen die steeds agressiever werden van aard. In 1929 werd hun huis in brand gestoken, en niet veel later kwam Earl Little om. De officiële uitleg heette een tramongeluk, maar na de vele bedreigingen was kwaad opzet een logischere oorzaak. De jaren nadien kreeg Malcolms moeder het financieel erg moeilijk, wat psychisch zwaar op haar woog. In 1938 werd ze opgenomen in een psychiatrische instelling en werden de kinderen over verschillende pleeggezinnen verdeeld.

Hoewel hij op school goede resultaten behaalde, merkte Malcolm dat er voor hem niet dezelfde toekomst was weggelegd als voor zijn blanke klasgenoten. Na enkele jaren verliet Malcolm zijn pleeggezin en trok hij naar Boston om bij zijn halfzus, Ella Collins, te gaan wonen. Daar maakte hij voor de eerste keer kennis met het nachtleven. Bij een volgende verhuis, naar New York, kwam hij in Harlem in het criminele circuit terecht. Malcolm werd een 'hustler' en toen hij in 1945 naar Boston terugkeerde, werd hij gevat en kreeg hij een gevangenisstraf van 8 jaar opgelegd. Het was in die periode dat hij de islam leerde kennen, zichzelf verder begon te onderwijzen en tot inkeer kwam.

MALCOLM EN NATION OF ISLAM

Malcolm werd voor de eerste keer tot de visie van de Nation of Islam geïntroduceerd door een medegevangene. Tijdens zijn opsluiting had Malcolm de tijd hun gedachtegoed grondig te bestuderen en correspondeerde hij met de leider van de Nation of Islam, Elijah Mohammed. Na zijn vrijlating in 1952 ontmoette Malcolm Elijah Mohammed in levende lijve in Chicago. Het was op dat moment dat hij zijn achternaam door een X verving als teken van verzet tegen de blanke overheersing. Gaandeweg begon Malcolm een steeds grotere rol te spelen in de organisatie, hij slaagde erin verschillende nieuwe 'temples' te openen en het ledenaantal op te voeren. Door zijn vurige speeches waarin hij zijn eigen levensweg als voorbeeld gebruikte, werd hij al snel als de tweede man van de Nation of Islam beschouwd. In 1958 trouwde hij met Betty Dean Sanders, alias Betty Shabazz, in Lansing, Michigan. Samen kregen ze zes dochters, waarvan een tweeling geboren werd na Malcolms dood in 1965. Betty, verpleegster en trouwe volger van de Nation of Islam, was erg belangrijk voor Malcolm en stond tot zijn dood aan zijn zijde. Na zijn dood bleef ze actief in de strijd voor burgerrechten. Twee jaar voor zijn dood ontstonden de eerste spanningen tussen Malcolm en Elijah. Malcolms populariteit werd een doorn in het oog van Elijah, die vreesde dat Malcolm de macht overnam. In 1964 richtte Malcolm zowel de Muslim Mosque, Inc. als de Organization of Afro-American Unity op en keerde zich zo verder af van de Nation of Islam. De eerste was een religieuze organisatie die sterk aanleunde

bij de visie van de Nation of Islam, terwijl de tweede eerder socio-politiek geïnspireerd was. Op 21 februari 1965, in Manhattan's Audubon Ballroom, werd Malcolm neergeschoten toen hij net aan een speech begonnen was. De drie mannen die verantwoordelijk werden geacht voor zijn dood waren alle drie leden van de Nation of Islam.

- ✓ Dit is een beknopte samenvatting van Malcolms leven. Wil je Malcolms geschiedenis op een meer uitgebreide manier bespreken, kan je het boek *Malcolm X: Make It Plain* van William Strickland gebruiken.
- ✓ Mocht je liever met filmmateriaal werken, is de documentaire [Make it plain](#) van regisseur Orlando Bagwell een goede keuze. De Youtubelink vind je in bijlage 6. Heb je liever een meer toegankelijke film, kan je voor *Malcolm X* van Spike Lee kiezen. Opgepast: beide films duren zo'n 2 uur, enkele fragmenten selecteren is ook een optie.
- ✓ Laat u uw leerlingen graag zelf aan de slag gaan? Laat ze luisteren naar Kamasi Washingtons lied [Malcolm's Theme](#) en bespreek de inhoud samen met hen. De lyrics en Youtubelink naar het lied vind je in bijlage 3.

KERNBEGRIPPEN

Garveyisme

Marcus Garvey, geboren in Jamaica, was een van de belangrijkste voormannen in de strijd voor gelijke rechten voor de zwarte bevolking in de Verenigde Staten. Hij richtte in 1914 de Universal Negro Improvement Association (UNIA) op, waarvan hij 2 jaar later de eerste afdeling buiten Jamaica in Harlem opstartte. Garvey's missie was het verenigen van alle Afrikanen over de landsgrenzen heen. Hij ijverde voor de dekolonisatie van Afrika en de repatriëring van de Afrikaanse diaspora naar hun landen van oorsprong in Afrika. Malcolms ouders waren fervente aanhangers van het garveyisme.

Nation of Islam

De Nation of Islam werd opgericht door Wallace D. Fard in het jaar 1930. De Nation of Islam was een militante religieus-politieke vereniging die verkondigde dat de meeste Afro-Amerikanen de islam beleden voor ze uit Afrika werden weggerukt. Door zich opnieuw te bekeren, zouden ze kunnen terugkeren naar hun oorspronkelijke culturele waarden. De Nation of Islam ijverde voor een aparte, onafhankelijke staat voor zwarten binnen het kader van de Verenigde Staten. Na Fards verdwijning in 1934 nam Elijah Muhammad het roer over.

Muslim Mosque Inc. & Organization of Afro-American Unity

Na een steeds groter wordende onenigheid tussen Elijah Muhammad en Malcolm X verliet die laatste de Nation of Islam in 1964. Hij stichtte zelf de religieuze organisatie Muslim Mosque, Inc., en wat later de seculiere beweging Organization of Afro-American Unity, die pleitte voor het panafrikanisme. Tijdens deze periode ondernam Malcolm verschillende reizen naar Afrika, waaronder een bedevaart naar Mekka. In Mekka kwam hij in contact met moslims 'of all colours', wat hem opnieuw aan het denken zette over huidskleur en de scheidingen die ze opwerpt. Hij veranderde zijn naam voor de tweede keer en koos nu een traditionele islamitische naam: El-Hajj Malik El-Shabazz. Na zijn dood zouden beide bewegingen na geringe tijd ophouden te bestaan.

MALCOLM X EN MARTIN LUTHER KING

In zijn strijd voor gelijke rechten zat Malcolm X niet altijd op dezelfde golflengte als andere vooraanstaande figuren. Malcolm X wordt vaak aanzien als een radicale leider met extreme ideeën, ondermeer door zijn krachtige taal ("by any means necessary") en omdat hij oorspronkelijk ijverde voor een complete scheiding van Afro-Amerikanen en blanken. Martin Luther King wordt eerder gezien als een gematigder leider die vooral het beëindigen van de segregatie in de Amerikaanse samenleving tot doel had. Malcolm X zou van mening geweest zijn dat dat Martins beweging te traag vooruitgang boekte, terwijl over Martin geschreven wordt dat hij ervan overtuigd was dat Malcolms sterke taal gematigde blanken dan weer zou afschrikken. Merkwaardig is dat beide mannen elkaar slechts één keer ontmoet hebben: op 26 maart 1964, toen ze een debat over de Civil Rights bill bijwoonden in de Senaat. Net lang genoeg om deze iconische foto te nemen!

✓ Wil je ook Martin Luther Kings geschiedenis in beeld brengen? Bekijk dan de film Selma van regisseuse Ava DuVernay.

BELANGRIJKE VROUWEN IN MALCOLMS STRIJD

Gedurende heel zijn leven werd Malcolm door krachtige vrouwen omringd. Beginnende bij zijn moeder, Louise Little, zelf een activiste en journaliste, die hem van jongs af aan leerde fier te zijn op zijn identiteit. Ook zijn halfzus Ella Collins was een sterke, vrijgevochten vrouw, die hem in huis nam nadat hij de middelbare school voor Boston omruilde. Malcolm was zo onder de indruk van Ella dat hij haar zou omschreven hebben als 'the first really proud black woman I've ever seen'. Jaren later zou Ella ook zijn bedevaart naar Mekka bekostigen. Ook zijn eigen vrouw, Betty Shabazz, past in het rijtje. Afgestudeerd als verpleegster komt ze in New York in contact met Malcolm, die ondertussen al een belangrijk figuur in de Nation of Islam geworden is. Vanaf dan wordt ze een steeds groter deel van zijn leven, en vraagt hij haar vaak om advies. Ook na zijn dood bleef ze een voorvechtster van gelijke rechten voor de zwarte bevolking. Naast de vrouwen in zijn directe omgeving waren er nog tal van andere vrouwen in de mensenrechtenbeweging die hem beïnvloedden. Vrouwen als Audley Moore, Maya Angelou en Shirley Graham Du Bois vormden zijn visie op verschillende vlakken, zoals (inter)nationaal zwart nationalisme, gender en het man-vrouwevenwicht.

4. Actualiteit: ***Malcolm X' nalatenschap & Black Lives Matter***

Racisme is van alle tijden. In elk land, elke stad vloeien verschillende culturen en religies samen waardoor ook botsingen ontstaan. Onwetendheid en onbegrip veroorzaken een steeds diepere kloof tussen bevolkingsgroepen, wat dikwijls eindigt in geweld. Als reactie op het geweld en uit een gevoel van absolute onmacht staat er op ongezette tijden een leider op uit de massa die die onmacht en dat onrecht verwoordt en het op een hoger niveau aanklaagt.

Malcolm X was zo'n leider. Zijn stempel op de geschiedenis is nog steeds uitdrukkelijk merkbaar in de huidige samenleving en inspireert nog steeds nieuwe leiders. Hij gaf de zwarte bevolking een stem om haar ongenoegen uit te drukken en protest te voeren tegen de blanke onderdrukker. Hij hernieuwde de link tussen de Afro-Amerikaanse gemeenschap en haar Afrikaanse roots, en verspreidde ook de islam. Vanaf het einde van de jaren '60 ontstonden er steeds meer activistische organisaties die zich lieten inspireren door Malcolms ideeën. De Black Panther Party, Black Arts Movement en dergelijke vonden toen allemaal hun oorsprong. Ook vandaag nog vindt zijn visie weerklank: Black Lives Matter ontstond in 2013 als reactie op het politiegeweld tegen de zwarte bevolking in de Verenigde Staten. Zwarten hebben daar 3 keer zo veel kans om door de politie gedood te worden dan blanken. In 2016 was 30 % van de zwarte slachtoffers ongewapend, tegenover 19% van de blanke slachtoffers. De beweging, die ondertussen een internationale reikwijdte heeft, strijdt tegen het institutioneel racisme dat zo verankerd is in de (Amerikaanse) samenleving, waar ook Malcolm X al tegen streed.

- ✓ Wil je meer info over politiegeweld in de Verenigde Staten? Neem een kijkje op <http://mappingpoliceviolence.org/>.
- ✓ Wil je meer info over Black Lives Matter? Laat je leerlingen op de computer meer info opzoeken over hun beweegredenen en hun acties op <http://blacklivesmatter.com/>

5. Cast & Crew

Voor een gedetailleerde beschrijving van de (ongeveer dertigkoppige) cast, verwijst ik graag naar de KVS [website](#).

6. Het theaterbezoek

Voor sommigen is naar theater gaan de normaalste zaak ter wereld, voor anderen is de theaterzaal dan weer totaal onontgonnen terrein. Om het bezoek goed te laten verlopen, hebben we hier enkele tips:

Zorg voor voldoende begeleiders om de groep te vergezellen

Herinner de groep voor de voorstelling nog even aan de do's-and-don'ts:

- Gsm uit
- Geen snoep of drank tijdens de voorstelling. Als er een pauze is, wordt dat op voorhand meegedeeld.
- Stilte en aandacht zodra de lichten uitgaan.
- Respect voor andere toeschouwers, acteurs en technici. Alles gebeurt live op de scène en vergt dus heel wat concentratie.
- Als je de voorstelling geslaagd vond, mag je dat de acteurs zeker laten weten door te applaudiseren op het einde van de voorstelling. Zelfs als de acteurs van het podium verdwijnen, mag je blijven applaudiseren, zo lok je ze nog eens terug om te buigen ter bedanking.
- Neem plaats tussen je leerlingen.
- Om de nabespreking te vergemakkelijken, raden we aan tijdens of onmiddellijk na de voorstelling aan je leerlingen te vragen wat ze van de voorstelling vonden. Zulke spontane reacties leveren je heel wat informatie op om in de klas op verder te bouwen

7. Nabespreking: vragen en opdrachten

- Was alles duidelijk in het stuk?
 - Welke scène heeft je het meest geraakt? Waarom?
 - Zijn er bepaalde stukken tekst die je zijn bijgebleven?
 - Maakten de acteurs gebruik van de ruimte die ze hadden op het podium?
- Verdeel de klas in 4 groepen. Laat één groep tijdens het stuk op de kleding van de acteurs letten. Ziet de kledij eruit zoals je verwacht had? Vond je de garderobe mooi/raar/speciaal? Laat een andere groep aandacht besteden aan het decor. Is het een indrukwekkend decor, of juist een sober? Gaan de acteurs er echt mee in interactie, of is het alleen maar een achtergrond waartegen gespeeld wordt? Laat de derde groep naar de mimiek van de acteurs kijken. Spelen zij erg expressief of eerder terughoudend? Gebruiken ze hun hele lichaam om hun gevoelens te uiten, of zie je hun emoties enkel op hun gezicht? De vierde groep mag zich focussen op de muziek en zang in het stuk. Vertelt de muziek een deel van het verhaal of is het eerder achtergrondmuziek? Waarover wordt er gezongen? Welke instrumenten worden er gebruikt? Wanneer je het stuk in de klas nabespreekt, laat je elke groep hun bevindingen naar voor brengen. Andere leerlingen kunnen hier dan op inpikken en hun eigen ideeën uitleggen.
- Malcolm X en Martin Luther King zetten zich beiden in voor de emancipatie van de zwarte bevolking in Amerika en daarbuiten. Voor Malcolm vermoord werd, was er een toenadering van Malcolm tot Martin Luther King. Ze waren van plan hun strijd op elkaar af te stemmen. Stel dat ze samen een programma zouden hebben kunnen uitwerken, hoe zou dat eruit zien?
 - Dikwijls ontstaat er na een dramatische gebeurtenis in de geschiedenis een discussie over schuld en vergiffenis. Als men deel uitmaakt van een bepaalde bevolkingsgroep waarvan enkelen een misdaad begingen, wordt er vanuit de samenleving vaak verwacht dat de hele bevolkingsgroep zich hiervoor verontschuldigt, of op zijn minst zich er publiekelijk van distantieert. Malcolm weigerde een tijdlang resoluut elke samenwerking met blanken, aangezien hij ze allen als ‘white devils’ beschouwde. Dit als reactie op de blanke gemeenschap, die, in het algemeen, de zwarte gemeenschap als inferieur beschouwde. Zijn bedevaart naar Mekka zorgde er echter voor dat hij zijn mening daarover herzag. Dit wij/zij denken belemmert het samenleven, en is ook vandaag de dag nog sterk aanwezig. Bespreek in je klas of het de huidige gemeenschap vooruit zou helpen dat de Amerikaanse overheid zich openlijk verontschuldigt voor de misdaden die sommigen van de blanke voorouders begingen tegen de Afro-Amerikaanse gemeenschap. Ook in de Belgische geschiedenis is dat een toepasselijke vraag: Leopold II beging misdaden tegen de mensheid in de vroegere kolonie Kongo-Vrijstaat, maar zijn monument siert nog steeds de Troonplaats in Brussel. Is dit anno 2016 nog te verantwoorden? Of, een andere mogelijke piste: na de aanslagen die op 22 maart plaatsvonden te Brussel, werd streng met de vinger gewezen naar de islamitische gemeenschap, die zich diende te distantieren van de daders. Is deze veroordeling op basis van

een factor als een gemeenschappelijke religie enigszins goed te praten? Ook Malcolm had zijn redenen om op basis van een gemeenschappelijke huidskleur bepaalde oordelen te vellen, maar hij veranderde zijn mening zodra hij met het ongelijk van zijn idee-fixe geconfronteerd werd.

- ✓ Zie bijlage 4 voor een link naar het artikel Haal Leopold II-beeld en slavenaferefen uit het stadsbeeld van Jonas Dalala Gilles.
- ✓ Zie bijlage 5 voor een quote uit en link naar het artikel Aanslagen in Brussel. Enkele emotionele en kritische bedenkingen van Ico Maly.

- Iets dat erg belangrijk was in Malcolms leven was de benaming van Afro-Amerikanen. Van jongs af aan leerde Louise Little, Malcolms moeder, dat hij zichzelf tot de 'black people' moest rekenen in plaats van tot de 'niggers', en dat met trots. Ook in onze huidige samenleving blijft het benoemen van iemand op basis van diens afkomst of origine een veelvoorkomend probleem. Hebben jouw leerlingen hier al negatieve ervaringen mee gehad? Bespreek in de klas hoe ze zich daarbij voelen of hoe ze in zulke situaties reageren.

- Malcolm X kende in zijn leven heel wat ingrijpende veranderingen. Als die niet hadden plaatsgevonden, zou hij dan een even dappere voorvechter van mensenrechten geworden zijn? Laat je leerlingen de mijlpalen in Malcolms leven oplijsten op een tijdslijn, en bespreek welke veranderingen die hebben teweeggebracht in zijn visie.

Enkele voorbeelden:

- Dood van zijn vader
 - Opname van zijn moeder in een psychiatrisch ziekenhuis
 - De ontdekking van het flamboyante uitgaansleven in Boston
 - Zijn tijd in de gevangenis, waar hij tot inkeer kwam
 - Zijn bedevaartstocht naar Mekka
 - ...
- Het stuk gaat niet zozeer over Malcolms geschiedenis, maar eerder over de invloed die een figuur als Malcolm X op de samenleving van vandaag kan hebben. Welke figuur is volgens jouw leerlingen de Malcolm X van deze tijd? Waarom vinden ze hem/haar een Malcolm X?

8. Vakoverschrijdende eindtermen (VOET'en)

Naar theater gaan is de uitgelezen kans voor leraren om aan vakoverschrijdende eindtermen te werken, ongeacht de leeftijd of studierichting van de leerlingen. Het leren kennen van kunst en cultuur is slechts één van deze VOET'en, maar dikwijls valt het thema van de voorstelling ook nog aan andere VOET'en te linken: politieke, socio-economische, religieuze en andere thematieken worden in het theater niet uit de weg gegaan.

Voor deze voorstelling zijn volgende VOET'en het meest relevant:

Context 5: Politiek-juridische samenleving

3 De leerlingen tonen het belang en dynamisch karakter aan van mensen- en kinderrechten

Context 7: Socioculturele samenleving

2 De leerlingen gaan constructief om met verschillen tussen mensen en levensopvattingen

3 De leerlingen illustreren het belang van sociale samenhang en solidariteit

4 De leerlingen trekken lessen uit historische en actuele voorbeelden van onverdraagzaamheid, racisme en xenofobie

5 De leerlingen geven voorbeelden van de potentieel constructieve en destructieve rol van conflicten

6 De leerlingen gaan actief om met de cultuur en de kunst die hen omringen

9. Evaluatie

Zowel jouw reacties als die van je klas of groep zijn voor ons erg waardevol. Heb je bemerkingen of ideeën? Contacteer ons op publiekswerking@kvs.be.

10. Bronnen

- William Strickland, Make it plain (boek)
- Alex Haley & Malcolm X, The autobiography of Malcolm X (boek)
- Orlando Bagwell, Make it plain (film) <https://www.youtube.com/watch?v=3zIGNkR62Mo>
- Spike Lee, Malcolm X (film)
- www.kvs.be/nl/malcolmx
- <http://www.aaihs.org/the-many-women-mentors-of-malcolm-x/>
- <http://www.letssingit.com/kamasi-washington-lyrics-malcolm-s-theme-7ks5pqw#ixzz4F1kmuttX>
- <https://icomaly.wordpress.com/2016/03/22/aanslagen-in-brussel/>
- <http://www.kvs.be/nl/malcolmx>
- https://www.youtube.com/watch?v=dIDOnX_qE8Y
- <http://www.bruzz.be/nl/nieuws/haal-leopold-ii-beeld-en-slaventaferelen-uit-het-stadsbeeld>
- <http://mappingpoliceviolence.org/>
- <http://blacklivesmatter.com>

Bijlage

- **Bijlage 1:** [affiche](#) Malcolm X
- **Bijlage 2:** Website van de [KVS](#)
- **Bijlage 3:** Lyrics '[Malcolm's Theme](#)' van Kamasi Washington

*Here in this final hour
We come to bid farewell
To one of our brightest hopes
Extinguished now and gone.*

*[Harlem] has memory of a champion
More brave and gallant than he
Who lies before us unconquered still
Honor Pride and Love*

*Afro-American was Malcolm
A master of words was he
To [We] we grew so long ago
'Negro' no more [it's through]*

*I say again Afro-American
As he would want me to
To those who tell us
To flee his memory
We smile and say to you:*

Tenor Saxophone Solo--Kamasi Washington

*I say again Afro-American
As he would want me to
To those who tell us
To flee his memory
We smile and say to you:*

*Have you ever talked to Brother Malcolm
Or had him smile at you
Did you ever really miss him
If so you'd know it's true*

*Malcolm was our manhood
Our living Black manhood
For this we honor him
And so we honor the best in ourselves
The gift he gave us all*

We leave you now with words from El Hajj Malik El Shabazz:

. . . before I get involved in anything nowadays, I have to straighten out my own position, and, which is clear. I am not a racist in any form whatsoever. I don't believe in any form of racism. I don't believe in any form of discrimination or segregation. I believe in Islam. I am a Muslim. And there's nothing wrong with being a Muslim, nothing wrong with the religion of Islam. It just teaches us to believe in Allah as the God. And those of you who are Christians probably believe in the same God, because I think you believe in the God who created the universe. And that's the One we believe in, the one who created the universe, the only difference being you call Him God and I--we call Him Allah. The Jews call him Jehovah. If you could understand Hebrew, you'd probably call him Jehovah too. If you could understand Arabic, you'd probably call him Allah. But since the white man, your "friend," took your language away from you during slavery, the only language you know is his language. You know, your friend's language. So you call Him, you call for the same God he calls for. When he's putting a rope around your neck, you call for God and he calls for God. . . . But the real religion of Islam doesn't teach anyone to judge another human being by the color of his skin. The yardstick that is used by the Muslim to measure another man is not the man's color but the man's deeds, the man's conscious behavior, the man's intentions. And when you use that as a standard of measurement or judgment, you never go wrong.

*Know more a man by the seed
Which will come forth again
We'll know him as a prince
Our own black shining prince who died
Because he loved us so.*

*Composed by Terence Blanchard
Arranged and produced by Kamasi Washington
Lyrics adapted from Ossie Davis's eulogy, delivered at Faith
Temple Church Of God, Harlem, on 27 February 1965
Lyrics set to music by Kamasi Washington and Patrice Quinn
Malcolm X words from his speech "After the Bombing,"
delivered at Ford Auditorium, Detroit, on 14 February 1965*

• **Bijlage 4:** Haal Leopold II-beeld en slavenaferelen uit het stadsbeeld van Jonas Dalala Gilles, [BRUZZ](#), 19/04/2013.

- **Bijlage 5:** Aanslagen in Brussel. Enkele emotionele en kritische bedenkingen van Ico Maly, [Wordpress](#), 22/03/2016.

‘Dit frame zorgt ervoor dat we uiterst hypocriet zijn in onze verontwaardiging en solidariteit. Vandaag roept Koen Metsu (N-VA) luid in de krant: ‘Ik hoop dat de stem van de moslimgemeenschap nu echt eens gaat weergalmen. En niet met een slappe boodschap dat ze zich distantieert van wat er is gebeurd, maar met een algemene oproep aan alle moslims om dit met de sterkste woorden te verfoeien.’ (De Standaard, 22/03/2016. Zie hier het dominante frame: impliciet vertrekt men vanuit de idee dat de moslim op zijn minst steun verleent aan, gedooft. ‘U, beste moslims, bent per definitie deel van die groep’ en dus moet u zich niet alleen distantiëren, u moet oproepen dat alle moslims dat publiek moeten verfoeien.’

- **Bijlage 6:** [Make it plain](#) van Orlando Bagwell